

Norsk Industri

Støperienes Bransjeforening

Årsberetning 2015

Innhold	Side
1. Styret	3
2. Valgkomite	3
3. Medlemskap	3
4. Møter og arrangementer	4
5. CAEF	4
5.1 Møter i 2015	4
5.2 Kontingent til CAEF	4
6. FoU-aktiviteter	5
7. Opplæring i støperiindustrien	6
7.1 Spredning av kunnskap om støping som metode	6
7.2 Professor II i støperiteknikk	6
7.3 Fagutdanning	6
7.4 Støperiteknisk Håndbok – Karlebos Gjuteriteknikk	7
8. Helse, miljø og sikkerhet i støperibransjen	7
8.1.Bransjens HMS-aktiviteter og resultater	7
8.2 Forebygging av helseplager fra arbeid med kvartsstøv	10
9. Bransjeprojekt støperisand	10
10.Bransjestrategi og bransjens fremtid	10
11.Antall årsverk	11
12.Støperistatistikken 2015	11

1. Styret

Følgende styre ble valgt på årsmøtet i Støperienes bransjeforening 12. mars 2015:

Leder:	adm. direktør Egil Stokken, Cappelen Holding AS
Nestleder:	daglig leder Øyvind Dalan, Mandal Castings AS
Styremedlemmer:	adm. direktør Stein Berg Oshaug daglig leder Trond Gewalt daglig leder Frode Sagstad
Varamedlemmer:	adm. direktør Oddbjørn Maurdalen, Furnes Jernstøperi AS daglig leder Rune Langerud, Norse Metall Elverum AS

Bransjesjef Kari Rømcke har ansvaret for foreningens sekretariat.

2. Valgkomite

Følgende valgkomite ble valgt på årsmøtet 12. mars 2015:

teknisk sjef Trond Rykhus, Furnes Jernstøperi AS
adm. direktør Ulf A. Aspaas, Skarpenord Corrosion AS

3. Medlemskap

Foreningen hadde følgende medlemmer pr. 31. desember 2015:

Benteler Automotive Farsund AS
Bergen Engines AS Foundry-Bergen
BMS Kuhn Steel AS
Cappelen Holding AS
DEFA AS, avd. Nesbyen
Elart Metall AS
Frekhaug Stål AS
Furnes Jernstøperi AS, Administrasjon
Furnes Jernstøperi AS, avd. Furnes
Hamjern AS, avd. Støperi
Hycast AS
Jøtul AS Avd. Tistedal
Jøtul AS, avd. Fredrikstad
Mandal Castings AS
Marcussens Metallstøperi AS
Metallco Aluminium AS
Norse Metal Elverum AS
Norwegian Material Center of Expertise AS
Oshaug Metall AS
Rolvøy Metallindustri AS
Skarpenord Corrosion AS
Skarpenord Corrosion AS Avd Sundløkka
Ulefos Jernværk AS
Ullandhaug Industrier AS
Østlandske Lettmetall AS

4. Møter og arrangementer

Det har vært avholdt 3 styremøter i 2015. Videre har det vært arrangert FoU-dager, Årsmøte, Bransjesamling, møter i Bransjeprojekt støperisand og HMS-utvalgsmøter.

Årsmøtet 2015

Årsmøtet ble holdt 12.mars i etterkant av lanseringen av Ferdigvarestrategien. 9 deltagere fra 6 medlemsbedrifter deltok på møtet.

Bransjesamling 2015

Bransjesamlingen, en felleskonferanse for Fellesforbundet, Norges Støperitekniske Forening og Støperienes bransjeforenings medlemmer, ble arrangert for 21. gang. Den ble holdt på Quality Olavsgaard Hotel Olavsgaard 17.-18. november med 28 deltagere. Totalt 10 bedrifter var representert.

Hovedtema på samlingen var produktivitet med erfaringer fra Ringnes – Leantiltak som virker, Fellesforbundet snakket om Lean og den Norske modellen og Lean Forum Norge og Furnes Jernstøperi snakket om etablering av Produktivitetsspranget i Norge

Ellers fikk deltagerne orientering om aktuelle politiske saker, innlegg fra Marcussens Metallstøperi om "Vekst med HMS i fokus", Innlegg fra Norse Metal "Hvordan bygge en motivasjons og prestasjonskultur" og foredrag av Lent AS om Styrkebasert bedriftskultur.

5. CAEF

Møter i 2015

Årsmøtet i CAEF ble holdt i mai i Istanbul, Tyrkia. Til stede fra Norge: Anne og Egil Stokken og Kari Rømcke.

I november var det Managing Directors meeting i Budapest hvor Kari Rømcke deltok.

Norske støperier kan delta i de forskjellige gruppene i CAEF etter eget ønske. Denne deltagelsen fører ikke bransjeforeningen oversikt over.

Kontingent til CAEF

Kontingenten dekkes av medlemsbedriftene. Styret har tidligere vedtatt at bransjeforeningens leder m/følge skal delta på årsmøtene og få utgiftene til dette dekket av bransjeforeningens medlemmer.

6. FoU-aktiviteter

Bransjens FoU-utvalg 2015:

Geir Berg Oshaug, Oshaug Metall AS – leder

Øystein Blom, Frekhaug Stål AS

Per Erik Drønen, Benteler Automotive Farsund AS

Nina Leskinen, Ulefos Jernværk AS (sluttet i bransjen i løpet av 2015)

Jens Erlend Pedersen, Norse Metal Elverum AS

Freddy Syvertsen, Sintef – observatør (sluttet i 2016)

Kari Rømcke, Norsk Industri

Utvalget arrangerte FoU-dagene 12. og 13. februar 2015 med følgende tema på programmet:

Aktuelle FoU aktiviteter

FoU-aktiviteter hos Gjuteriföreningen

Bl. annet- 3-D printing av sandformar, 3-D printing av verktyg till presstöpning

Energibesparing genom en effektiv beredningsprocess

v/ forskningsingenjör Peter Nayström, Swerea SWECAST

FoU-prosjekter hos Sintef

Slitasjebestandig aluminium kompositt, smeltetransport i aluminiumstøperier, StøpSmi -

Forformings- og smiteknologier, InFEED – induksjonsoppvarming av matere.

v/ seniorforsker Freddy Syvertsen, Sintef

FoU-prosjekter ved Norse Metal AS

Metodeutvikling av aluminiumstøping for maskinforming i sand

AluCast – erfaringer

v/ metodeingeniør Jens E. Pedersen

Produksjon av hjul i Høyanger

v/ process engineer Jan Øyehaug, Saint Jean Industries

Elkem Technology – din FoU partner

v/ avdelingsleder Siv Håtveit Wik og R&D Engineer Stephen Leite, Elkem Pilot Plant

Advantage and disadvantage with different types of pouring type ladle solutions or press pour non-heated or heated

v/ sales engineer Mario Grigoletto Progelta Italia

Utstyr for støping

Sandbehandlingsanlegg og sandkjøling

v/ Lars Blidfors Marketing Manager & Sales, Karlebo Gjuteriteknik AB

Erfaringer med utstyr for lavtrykkstøping

v/ senior process engineer Per Erik Drønen, Farsund Aluminium

3D Sand printing of cores & moulds for the foundry industry

v/ David Stevenson, regional sales manager ExOne Europe/Digital Part Materializatio

Nytt på markedet

v/ Lars Blidfors Marketing Manager & Sales, Karlebo Gjuteriteknik AB

Spektrograf, funksjon og automatisk analysesystem

v/ John-Åke Johansson Sales & Support, Bruker AXS Nordic AB

Application of Cored Wire for Mg Treatment and Inoculation

v/ Dipl.-Ing. Horst Herbst Ask Chemicals Metallurgy GmbH

Luftfri støping – minskning ved kilden og rensing ved "end of pipe"

v/ nayvoc-prosessens oppfinner Peter Nayström

Opplæring, erfaringsoverføring

Modellbaserte teknikker for sanntidsovervåkning og regulering av metallurgiske prosesser

v/m.sc.Andreas Hammervold, Cybernetica AS

Treningsstudio for produksjonsprosesser

v/dr.ing R&D manager Jan Ove Løland, FAC

Modern principles of engineering education

v/professor Martin Steinert, NTNU

7. Opplæring i støperiindustrien

De fleste støpte produktene bransjens medlemmer produserer er teknologisk kompliserte og krever høy kompetanse på mange områder.

Foruten høy kompetanse hos egne medarbeidere er det viktig at konstruktører og designere hos kundene har kunnskap om støping som fremstillingsmetode.

7.1 Spredning av kunnskap om støping som metode

Bransjen har utviklet et bedriftsnøytralt presentasjonsopplegg om støping som metode. Hensikten med dette er at konstruktører, produktutviklere og metallurger skal lære mer om støping og også å skape interesse for faget og metoden hos studenter ved universiteter og høyskoler.

Støperiene som ønsker presentasjonsopplegget kan kontakte bransjeforeningen.

Undervisningen har vært benyttet av Morten Langøy i presentasjoner for førsteårs studenter i Produktutvikling og produksjon ved NTNU (ca. 100 elever pr. år) i tillegg til undervisning av masterstudenter på Universitetet i Stavanger

7.2 Professor II i støperiteknikk

Bransjen har i en rekke år finansiert en professor II-stilling i Støperiteknikk ved NTNU. Denne ordningen ble avsluttet ved utgangen av 2015.

7.3 Fagutdanning

Støperifagutdannelsen skjer i bedriftenes regi eller ved Gjuteriskolen i Jönköping, Sverige.

Norsk Industri har utviklet et nettbasert kurs som støperiene kan benytte seg av.

Informasjon og en film om støperifaget ligger på utdanningsdirektoratets sider

<http://utdanning.no/yrker/beskrivelse/stoper>

Det pågår for tiden en gjennomgang av fag og yrkesutdanningen i regi av Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet. Styret i bransjen har gitt innspill til dette arbeidet.

7.4 Støperiteknisk Håndbok – Karlebos Gjuteriteknikk

Norsk Industri har oversatt denne boken til norsk. Boken kan bestilles fra Norsk Industri.

8. Helse, miljø og sikkerhet i støperibransjen

8.1 Bransjens HMS-aktiviteter og resultater

Siden 2004 har det vært et høyt fokus på HMS i støperibransjen. Målet er bedre arbeidsmiljø og økt inntjening bl.a. gjennom færre skader og redusert sykefravær.

Faste aktiviteter er innsamling av HMS-tall (personskade tall i januar/ februar og sykefravær hvert kvartal) og deling av erfaring etter hendelser i bransjen.

På bransjesamlingen ble HMS-status presentert. Hilde Svenning et innlegg om HMS-arbeidet på Marcussen metallstøperi.

I 2015 hadde HMS-utvalget tre møter: 6.3. hos Norsk Industri, 26.8. hos Jøtul og 17.11 på Olavsgaard i forbindelse med bransjesamlingen.

Tema for 2015 har vært "lessons learned". Med oppfordring til erfaringsutveksling om hendelser som ga eller kunne gitt alvorlig personskade.

HMS-utvalget i 2015 har bestått av:

Representanter fra arbeidsgiversiden:

Heidi Nyheim, HMS-leder Ulefos Jernværk AS, leder av utvalget

Frode Amundsen, HMS-leder Furnes Jernstøperi AS

Harry Danielsen, HMS-leder Benteler Automotive Farsund AS

Anita Kruse Solbakken, HMS-koordinator, Jøtul AS

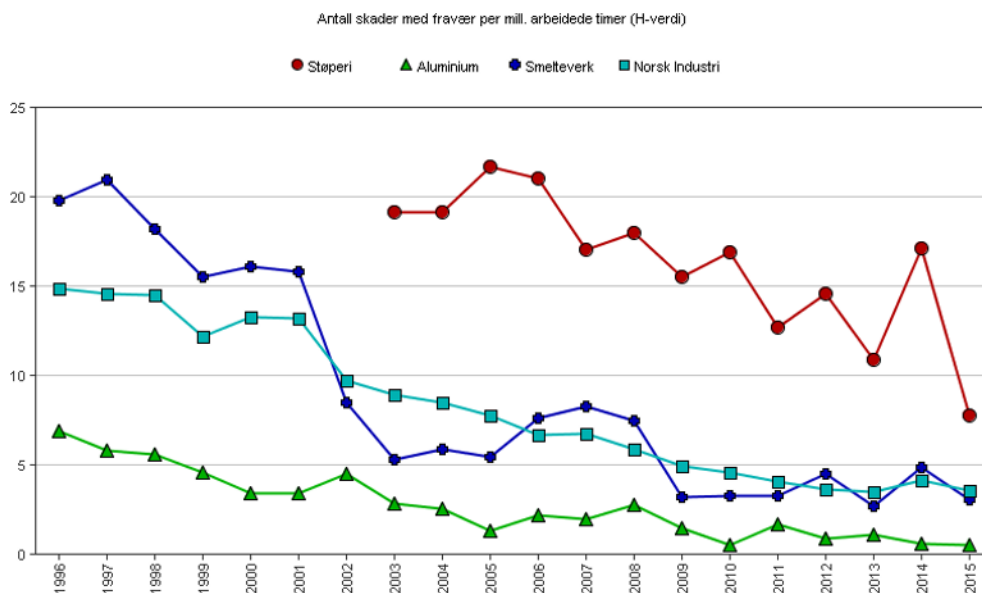
Representant fra arbeidstakersiden:

Lasse Lilleødegaard, Fellesforbundet

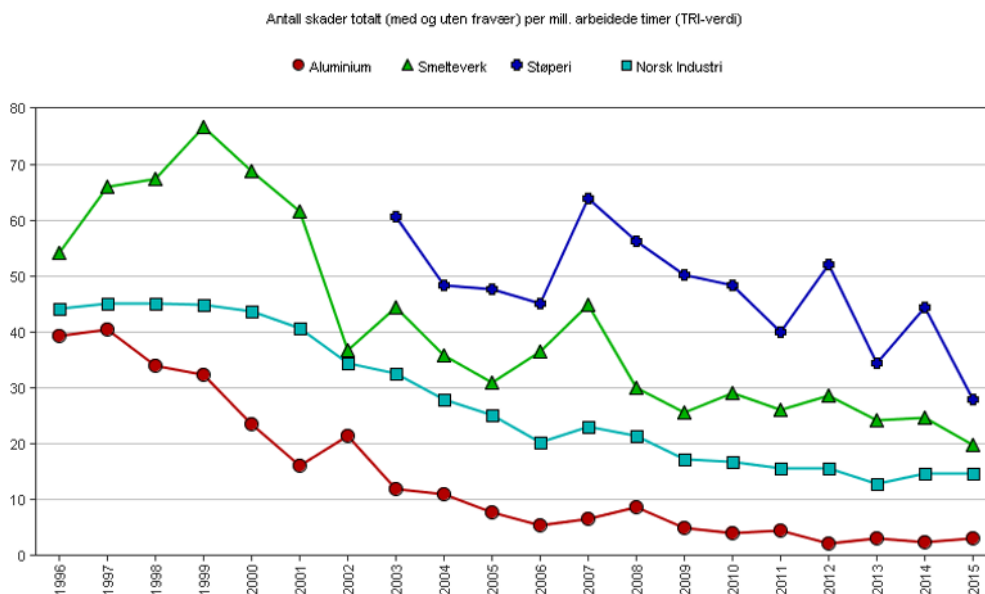
Det er per i dag ingen hovedverneombud eller tillitsvalgt med i utvalget. Det er ønskelig å få inn personer med disse rollene i utvalget. Sekretær for utvalget er HMS fagsjef Pernille Vogt fra Norsk Industri

Resultater HMS:

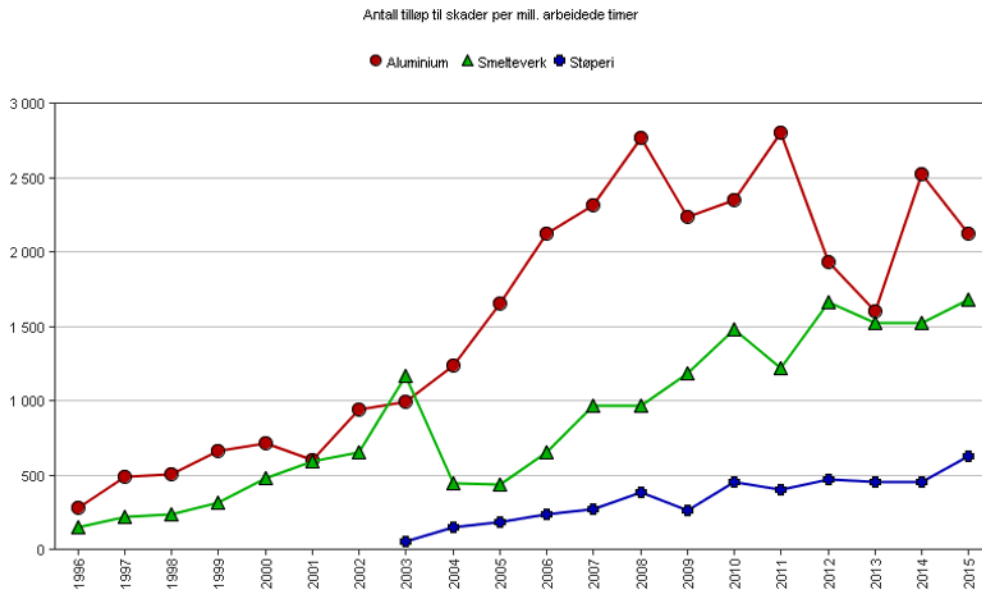
Skader med fravær (H-verdi)

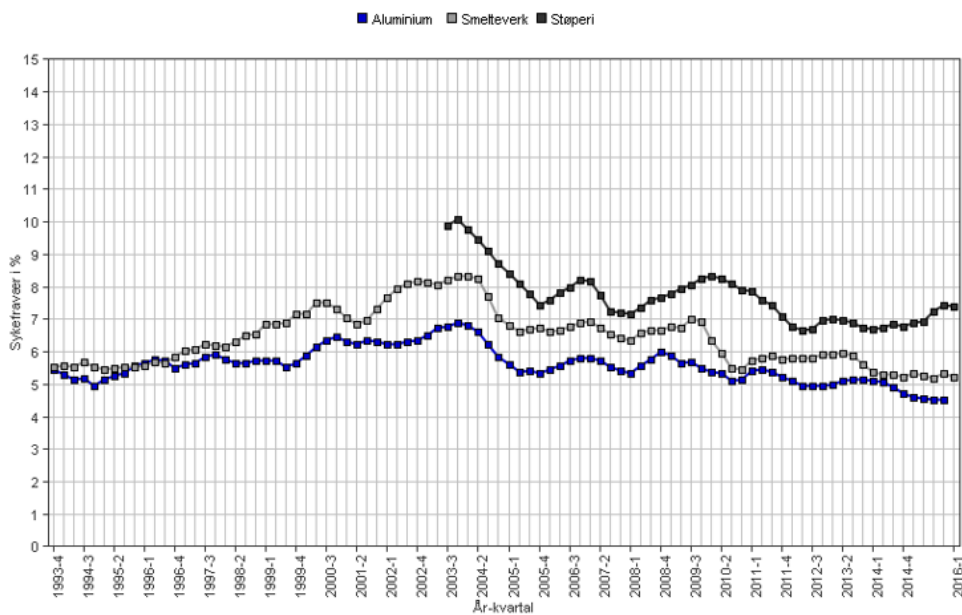
Skader med og uten fravær (TRI-verdi)

Rapportering av tilløp/ uønskede hendelser (jo fler jo bedre)

Sykefravær

8.2 Forebygging av helseplager fra arbeid med kvartsstøv

De europeiske partene i flere industribransjer har sammen laget et beste praksis dokument for å forebygge helseplager fra arbeid med kvartsstøv, med støtte fra Kommisjonen.

Norsk oversettelsen av Beste Praksis og en håndbok foreligger på hjemmesiden. Denne dekker opplæring av arbeidstaker, helseovervåking, helseundersøkelse og eksponeringsmålinger for arbeidsplasser der det kan forekomme kvartsstøv. Partene i arbeidslivet anbefaler alle bedrifter med respirabelt kvartsstøv i arbeidsmiljøet å forebygge helseplager av dette, og Beste Praksis og veiledningene er nyttige verktøy.

Bransjen følger opp dette arbeidet med informasjon på HMS-samlingene og bransjesamlingene. Selve kvartsavtalen og øvrig informasjon til kvartsavtalen finnes hos NEPSI (The European Network on Silica).

CAEF er aktiv i arbeidet med å følge opp avtalen.

9. Bransjeprosjekt støperisand

I 2014 ble det etablert et fellesprosjekt knyttet til håndtering av sand og andre restprodukter. Å finne gode løsninger knyttet til bruk av sand/restprodukter og fortrinnsvis gjøre bruk av disse ressursene som innsatsfaktorer i andre produkter/prosesser vil styrke støperienes miljøprofil og økonomi.

Rapporten "Støperisand – fra avfall til biprodukt" ble utarbeidet av Anders Bonden Bergfald Miljørådgivere.

Følgende bedrifter har deltatt i prosjektet:

Bergen Engines Foundry Bergen, Frekhaug Stål, Furnes Jernstøperi, Hamjern, Mandal Castings, Ulefos Jernværk og Norse Metal.

10. Bransjestrategi og bransjens fremtid

Bransjes strategi 2013-2015 ligger på bransjens nettsider.

Bransjen blir stadig mindre og styret har i 2015 diskutert om bransjen bør samarbeide med andre bransjer/foreninger. Muligheten for en egen bransjeforening for Ferdigvare har vært diskutert. Siden det ikke er noe konkret initiativ for en Ferdigvarebransje har styret planer om å diskutere muligheter for sammenslåing med Tekno bransjeforening.

11. Antall årsverk

Totalt antall ansatte (hele bedriften) i medlemsbedriftene i Støperi:

År	Arbeidere	Funksjonærer	Totalt
2002	2382	713	3095
2003	2270	707	2977
2004	2169	681	2850
2005	2040	607	2647
2006	2019	642	2661
2007	1884	581	2465
2008	2254	621	2875
2009	1825	517	2342
2010	1511	517	2028
2011	1518	472	1990
2012	1485	465	1950
2013	1170	445	1615
2014	1336	433	1769
2015	1086	406	1492

12. Støperistatistikken 2015

Støperistatistikken 2015 inneholder følgende tabeller:

- Tabell nr. 1 Produksjon, salg og eksport av støpegods
 Kapasitetsutnyttelse
- Tabell nr. 2 Endringer i produksjon, salg og eksport av støpegods
- Tabell nr. 3 Jernstøpegods: Ordreproduksjon og handelsgoods
- Tabell nr. 4 Solgt støpegods
- Tabell nr. 5 Eksportert støpegods
- Tabell nr. 6 Kommentarer til støperivirksomheten for 2015 sammenlignet med 2014
- Tabell nr. 7 Kommentarer til utsiktene for støperivirksomheten for 2016
- Tabell nr. 8 Støperivirksomheten 2015. Omsetning og eksport
- Tabell nr. 9 Forventninger til støperivirksomheten 2016. Omsetning og eksport
- Tabell nr. 10 Lønnsstatistikk

Statistikken inneholder også grafer over støperiproduksjonen fra årene 2005 til 2015 og grafisk fremstilling av noen av tabellene.

Norsk Industri

Besøksadresse: Næringslivets Hus, Middelthuns gate 27

Postadresse: Postboks 7072 Majorstua, 0306 Oslo

Tlf.: 23 08 88 00

www.norskindustri.no

Norsk Industri